Sosiaalietuuksiin on tehtävä normaalit indeksitarkastukset ja yleistukeen on sisällytettävä elatusvastuun huomioiva lisä lapsiperheille

Hallitusohjelmakirjaus: Sosiaaliturvaetuuksiin tehdään normaalisti indeksikorotukset. Yleistukeen sisällytetään elatusvastuun huomioiva lisä lapsiperheille.

Tausta: Vuonna 2024 Suomessa oli pienituloisia ihmisiä 720 000, joista lapsia oli 137 000. Pientuloisten määrä kasvoi 45 500 henkilöllä edellisestä vuodesta. Erityisen huolestuttavaa on lapsiköyhyyden kasvu. Pienituloisissa perheissä elävien lasten määrä lisääntyi yli 14 000:lla.

Suomi on sitoutunut osana Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanoa vähentämään köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien ihmisten määrää 100 000:lla vuoteen 2030 mennessä. Määrästä kolmasosan tulisi olla lapsia. Sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ovat vieneet kehitystä vastakkaiseen suuntaan. Joulukuussa 2025 Suomi joutuikin EU:n sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle eriarvoisuuden kasvun takia, yhdessä muun muassa Liettuan, Bulgarian ja Romanian kanssa.

Sosiaaliturvaleikkaukset ovat lisänneet ihmisten ahdistusta ja toimeentulo-ongelmia. Vuokrarästit, häädöt, ylivelkaantuminen ja maksuvaikeudet ovat yleistyneet. Monilla ei ole varaa ruokaan tai lääkkeisiin, ja ruoka-avun tarve on kasvanut. Tilanne on monin osin hyvin vaikea.

Perusteluosa: Orpon hallitus on tehnyt huomattavia sosiaaliturvaleikkauksia vuosina 2024 ja 2025 muun muassa asumistukeen ja työttömyysturvaan. Vuonna 2026 toimeentulotuen ehtoja kiristettiin edelleen. Useiden etuuksien indeksit on jäädytetty vuosiksi 2024–2027, minkä seurauksena etuuksien taso jää jälkeen elinkustannusten kehityksestä.

Leikkaukset ovat kumuloituneet samoille pienituloisille ihmisille. Vuosien 2024–2026 sosiaaliturvaleikkausten arvioidaan nostavan pienituloisuusastetta koko väestössä 2,2, %-yksikköä (124 000 henkilöllä) ja lasten pienituloisuusastetta 3 %-yksiköllä (31 000 lapsella). Lisäksi valmiiksi köyhyydessä elävien ihmisten köyhyys syvenee entisestään.

Vaikutusarvio: Köyhyyden vähentämisessä sosiaaliturvaetuuksien riittävä taso on merkittävä tekijä. Kun indeksikorotukset tehdään normaalisti etuuksiin, pysyy niiden taso mukana elinkustannusten kehityksessä.

Tutkijat ovat aiemmin arvioineet, että työttömyysturvan lapsikorotusten korottaminen olisi ollut kustannustehokas tapa vähentää lapsiköyhyyttä sosiaaliturvan

avulla.[1]Uudessa yleistuessa ei huomioida tuen saajien vastuuta lastensa elatuksesta. Sisällyttämällä tukeen elatusvastuun huomioiva lisä, voidaan osaltaan vähentää lapsiperheköyhyyttä.

Kustannukset: luvut täsmentyvät / SOSTE tekee laskelmat

Lisätietoja: erityisasiantuntija Anna Järvinen, anna.jarvinen@soste.fi, 050 586 5677

- **SOSTEblogi: Suomi sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle:** https://www.soste.fi/uutiset/suomi-eun-sosiaalisen-kehityksen-tarkkailuluokalle-eriarvoisuuden-kasvun-takia/
- **Perusturvan riittävyyden väliarviointi, 2025:** https://www.julkari.fi/items/da6d208a-21d5-4598-856a-05d864525915
- **Pienituloisuusaste, 2024**: https://stat.fi/julkaisu/cmin81ch45kp507vzolnh5sky
- **Sosiaalibarometri 2025. Sosiaaliturvan leikkausten vaikutukset:** https://www.soste.fi/uutiset/sosiaalibarometri-2025-sosiaaliturvan-leikkaukset-lisanneet-ihmisten-ahdistuneisuutta-ylivelkaantumista-ja-haatoja/
- **Sosiaaliturvaleikkausten yhteisvaikutusten arvioinnit, 2025:** https://stm.fi/-/hallituksen-sosiaaliturvamuutosten-yhteisvaikutuksia-arvioivat-muistiot-julkaistu

[1] Markus Latva-Hirvelä, Tapio Räsänen ja Miska Simanainen (2021) Sosiaaliturva ja lapsiköyhyys koronakriisissä, Kelan tietotarjotin: https://tietotarjotin.fi/en/research-blog/722059/sosiaaliturva-ja-lapsikoyhyys-koronakriisissa